

IVANKA DEVĀTA

JAK
JSEM SE
ZBLĀZNILA

MOT TO

motto

IVANKA DEVĀTA

JAK
JSEM SE
ZBLĀZNILA

Praha 2013

© Ivanka Devátá, 2013

Cover Illustration © Iva Hüttnerová, 2013

ISBN 978-80-7246-848-5

1.

V blázinci jsem měla úspěch. Skoro každý mě poznal. A ti, co ne, se to od těch poznavších dozvěděli. Měla jsem obrovskou radost. Snad vám ji přiblížím, vyzvu-li vás, abyste si představili, že procházíte cizím městem, když vás znenadání přepadnou takové střevní potíže, jež nesnesou odkladu, takže se uchýlíte za první neduživý keřík veřejné zeleně. A jak tam dřepíte spoře oděni a s husí kůží i na jazyku, jakýsi kolemjdoucí chlápek začne řvát: „No ne, Eda Kareš! Náš nejlepší seriálový režisér! Co tady, chlape, v Písku děláš?“

Jestliže jste vychováni jako já, neodpovíte větou holou, v níž je podmět zamlčen, jakkoli je výstižná, nýbrž se chvatně přiodějete a jmete se prchat za mumlání: „To bude omyl, já jsem Karásek, montér Karásek.“ A přitom si myslíte: Ten debil Maděra! Vždycky to byl vůl a teď je to vůl na pátou. Zkrátka jsou situace, kdy se popularita nejeví jako životní bonus, a pobyt na psychiatrii k nim patří.

Ovšem než to se mnou dospělo do tak nelichotivých konců, nějaký rok to trvalo. Ženská se nezblázní ze dne na den, protože jí hřeben spadl za pračku, a než ho vylovila, přismahla guláš. Zvláště ne žena tak zocelená a radostně založená jako já, ale – v nelítostné bitce se životem si každého vojáčka nakonec ta jeho kulka najde. Ta moje se jmenovala... ale ne, to až později. Vezmeme to od začátku.

Dle mého názoru všechno začalo, když zemřela paní Knotková. Ne snad že by mi její skon zatemnil mysl. Koneckonců byla to jen sousedka, ač vlídná a milá, což bylo v novém bydlíšti příjemné. Měla byt nade mnou a žila tak tichounce, že jsem o její existenci téměř nevěděla. Přesto se mě úzkostlivě vyptávala, zda mě neruší její šicí stroj. Bože, kolikrát jsem si na její dotaz měla vzpomenout!

Občas jsem k ní zaskočila na pár slov, byť to nebyla právě ozvučná deska intelektuálních rozprav. Ale ani vzdělanější dáma, než jsem já, netouží čtyřicet hodin denně probírat Konfucia. Ráda se občas osvěží informacemi, že Bobková ze čtvrtého je bába princmetálová, Michlová z přízemí chlastá a Ebnerová odvedle je na ženský. To má člověk o čem přemýšlet a nepotřebuje k tomu žádné filozofy.

Po pár šťastných letech ale začala paní Knotková žehrat, že kluci naší domovnice dělají v ba-

ráku randál, ač paní správcová byla matkou jediné dcery, vyprávět o důmyslných sabotážích Bobkové, která údajně navrtala potrubí, aby jí vytopila byt, a tak podobně. Moje návštěvy se staly testem diplomatických schopností. Odporovat nebylo radno, souhlasit teprve ne. Vlastně jaksi nebylo o čem mluvit.

A jednoho dne paní Knotkové nebylo. Odebrala se do výšin, odkud lze sledovat hřištníky nejen v našem domě, ale třeba i v Africe. Přála jsem jí lehké spočinutí a věčný klid, aniž bych tušila, že pro mne klid skončil.

Totíž: když moji synové dospěli do věku, kdy už potřebovali vlastní byty, musela jsem se rozloučit se svou minulostí, která oplývala nádhernými pěti či tři a půl pokojovými byty se štukovanými stropy, předsíní a halou, a uskromnit se.

Dům, v němž jsem zakotvila, byl dům družstevníků, kteří se vzhledem k finančním možnostem museli spokojit s byty jedna plus jedna, v nichž vychovali své děti a v počestnosti zestárli. Byl tudíž postaven s maximálním ohledem na náklady. Leckterá stěna byla ledva na půl cihly, takže hygienické návyky sousedů byly veřejným tajemstvím. Krátce po mém přestěhování byly byty zprivatizovány a staly se osobním vlastnictvím. Jak tak původní družstevníci stárli a odcházeli za paní Knotkovou, přecházely byty do vlastnictví dědiců. Ti pak s nově nabytým majetkem zachá-

zeli dvěma způsoby. Buď je pronajali, nebo prodali. Oběmu předcházela renovace.

A tak se nade mnou záhy rozvášnilly vrtačky, motyky a jiné nástroje, které otrásaly domem v pracovní extázi. Můj lustr zvonil křišťálovými cingrlátky, skleněné vitríny drnčely a okna vibrovala jak při tornádu. Vibrovaly i moje nervy. Ale stavěla jsem se k situaci zmužile. Ze své budovateleské minulosti jsem si odnesla zkušenost, že všechno má svůj konec. Akorát jsem netušila, že tentokrát bude konec začátek toho mého.

Když řemeslníci sbalili fidlátka, nanosili do bytu svoje fidlátka dva Slováci. Mladí muži, již zaměstnaní, se uvedli tím, že neprodleně uspořádali kolaudační mejdan. Právě jsem se uložila ke spánku, když vypukl. Dnešní mládež totiž nezačíná s večírky v devatenáct či dvacet hodin. Nikoli, hosté přicházejí až po desáté či k jedenácté, neboť, jak se říká, noc je mladá. Avšak já mladá nejsem, a navíc jsem měla ráno nějakou pracovní povinnost. Jak jsem se tak marně kolem půlnoci převalovala na lůžku, odhodlala jsem se k něčemu, co jsem za celý svůj dlouhý život udělat nemusela. Vzala jsem si župan a šla s prosíkem o patro výš.

Mládenci otevřeli a vidouce chatrnou stařenu, rozjařili se. Což byl úctyhodný výkon, protože jejich dosavadní rozjaření dosahovalo hranice, po níž následuje demolice bytu. „Pojďte na kávič-

ku, no pojdte, aspoň se seznámíme!“ Ženská nacpaná sedativy pranic netouží se nabudit kávičkou a seznamovat se s mladíky ve věku svých synů. Vysvětlila jsem jim situaci a prosila o pochopení. Ten tvárnější z nových nájemníků lichotně pravil: „Vy jste herečka, že áno?“, ale jeho drsnější druh přímočaře pravil, že o mně jakživ neslyšel.

„To se nedivím,“ opáčila jsem, „když vy jste se začal dívat na televizi, končila jsem s kariérou.“ A kromě toho, pomyslela jsem si, Brutální Nikitu jsem nehrála. Nakonec hoši slíbili, že se ztiší, a já se vrátila do Záhořova lože. Ovšem rozjívěná společnost měla o ohleduplnosti své představy, a tak jsem k ránu spíš omdlela, než usnula. A to byl teprve začátek.

2.

Jak časem vyšlo najevo, večírky byly hlavní náplní života této dvojice. Do práce patrně chodili proto, aby měli na nájem a na pití. Nejhorší byly pátky a soboty. Zatímco celý národ hleděl natěšeně k víkendu, já měla od středy žaludeční neurozu. Už jsem nechodila žadonit o soucit, neboť mi vytanula na mysli jakási dětská říkanka o hajdalácích, pěkných ptácích, kteří, jak z básničky vyplývalo, věčně chlastali v hospodě, zatímco „hajdalačky stály plačky u dveří, u dveří“. Ztožnění s hajdalačkou se mi přičilo, též proto, že říkanka se nikterak nezmiňovala o tom, že by si fňukající hajdalačky nějak polepšily.

Tak jsem mlčky trpěla a moje mozkové nervové buňky pomalu odumíraly. Nový nápor stresu se dostavil, když větší hajdalák vypudil menšího z bytu za účelem sexuálního vyžití. Obstaral si slečnu, ale co to povídám! Slečnu! Řeknu-li slečna, představím si úhlednou bytost, která říká: „Zajisté, ovšem, nebude-li vás to obtěžovat“ a podobně. V případě nepřízně osudu má slečna kři-

vé nohy a nulová ňadra, avšak... vybrané způsoby jsou bez chyby. Zato „slečny“, které k podobným hýřilům docházejí, mají slovník (ostatně velmi chudý) založen na jiných základech a při sexu řvou jak mrouskající kočky.

Děva z onoho večera šla v noci telefonovat na chodbu, kde řvala do mobilu, až se dům otrásal. Musila se uchýlit mimo byt, jelikož tam pro ryčnou hudbu by byl i zvon Zikmund neslyšitelný. Blížila se půlnoc. Usoudila jsem, že okolnosti se dají označit jako mezní, a zvolila stejné mezní řešení. Zavolala jsem policii. Strážce zákona se neprodleně dostavil. Minul bez povšimnutí telefonistku a zabouchal na příslušné dveře. Jako správná babizna jsem číhala o patro níž u těch svých.

Narušitel pořádku otevřel s hulákáním: „Kde seš, vole, už to začíná“, načež zamrzl, vida místo harapanny biřice.

Ten mírným hlasem pravil: „Kolik je hodin?“

Zkrotlý hajdalák odpověděl: „Za deset minut dvanáct.“

„Proč tedy tak křičíte? A co ta hlučná hudba? Prosil bych občanský průkaz.“

Hromotluk mlčky vyhověl a policista, prolisťovav doklad, zákrok uzavřel: „Jste cizí státní příslušník. Měl byste i u nás dodržovat noční klid a chovat se slušně. Příště bych musel informovat vašeho zaměstnavatele. Dobrou noc přeji.“ Pa-

nečku! Klid vskutku nastal. Ovšem mně to nedalo a šla jsem se podívat, co tak poutavého v televizi začíná. No, co byste hádali? Peříčko!!!

Bohužel, svým radikálním činem jsem mladé muže spíše popudila, než usměrnila, takže v mejdanech pokračovali. V zoufalství jsem se obrátila na předsedkyni družstva, velice milou mladou ženu. Ta informovala majitelku a požádala ji o zjednáání nápravy. Tento krok měl ale zcela opačný účinek. Větší hajdalák se doslova rozlítíl. Jedné krásné noci, krásné proto, že nahoře byl klid, si tak zase jednou spím a najednou mě vzbudí třískání do dveří. Krev se mi zastavila v žilách. Zase byla půlnoc. (Možná že ti chlapi ani nebyli lidi, že to byla strašidla přestrojená za státní zaměstnance, jelikož strašidlům, jak všichni víme, začíná právě o půlnoci šichta.) Proboha, přece mám zvonek, pomyslela jsem si, proč tedy mlátit do dveří? Sotva tato myšlenka vyšuměla z hlavy, přišla další série ran. Děsivých. Všechny buňky v těle se mi hrůzou scvrkávaly, takže po třetím ataku by mě smetl pohřebák na lopatku. Seděla jsem na posteli a ani nedýchala.

Možná je vám divné, že takový virvál neznepokojil sousedy. Byl nepřeslechnutelný. Probudil by i Šípkovou Růženku. Avšak obyvatelé tohoto domu se drží hesla: Co tě nepálí, nehas. (Jen tak pro ilustraci. Jednou jsem celé dva dny slyšela nepřetržitě hučet v potrubí vodu. Všichni tvrdili, že

nic neslyší, pouze pan správce připustil, že ve sklepě je mokro. Jen díky mému neutuchajícímu úsilí vyšlo najevo, že potrubí prasklo. Dva dny voda podmáčela dům a všichni jsme zaplatili tisíc korun stočného navíc. To víte, co tě nepálí, nehas. A proč by se hasilo, když voda teče proudem sama, že jo?) Útočník tudíž mohl dveře třeba propoknout, vlézt dovnitř a ufackovat mě k smrti vzteky. Byl to totiž on, hajdalák větší.

Nedočkav se odezvy, s dusotem se řítíl ven z domu. Hned jsem věděla proč. Nejsm sice bůhvíjak statečná, ale taky ne pitomá. Šel se podívat, zda se u mne svítí. Zbytečně. Chytrá horákyňe se vtipně bála potmě. Ale přes všechen strach jsem došla k oknu. Jelikož bylo krátce po mých narozeninách, byl celý parapet plný váz s květinami, takže roleta nebyla stažená na doraz. Škvírou mezi líbeznými dary přírody jsem sledovala, kterak se omyl přírody – mstitel zastavil pěkně ve světle pouliční lampy a rozlíceně vzhlížel k mému oknu. Adrenalin mu asi ještě stoupl, když shledal, že si otloukal klouby zbytečně, ježto baba zřejmě není doma. Poté se vypotácel k svému bytu, padl a usnul. Já pak přemlouvala dvě hodiny mozek, aby mi přestal malovat hrůznou budoucnost, a nakonec usnula taky.

Po tomto nočním koncertu pro dvě pěsti a dveře jsem se znovu obrátila na předsedkyni družstva. Co mě zvlášť ničilo, bylo, že jsem byla ve

svém trápení osamocena. Hajdalákovými sousedy byla totiž jen paní Bobková, již hluchá, a paní Alice, která dlela polovinu roku na chatě. Takže jsem neměla žádné spojence a mohla jsem se jevit jako zapšklá stařena, která nepřeje mladým trochu zábavy. Bože, ať se mladí baví, trsají na diskotékách, poslouchají hudbu a milují se až do srdečního selhání, ale s ohledem na ty, kteří ve dne pracují a v noci obnovují své síly spánkem.

To, co teď líčím, se odehrávalo asi tak před desíti léty. A včera, čtete dobře, **včera** se mi dostal do rukou časopis s radami, jak postupovat proti bezohledným sousedům. Zdehle zkrácený citát: přesouvání nábytku, příliš hlasitá televize, hádky, noční party – to patří mezi nejčastější příčiny sporů v bytových domech. Jak postupovat. Upozorněte souseda, stěžujte si majiteli domu (družstvu, společenství nájemníků), volejte policii, obraťte se na přestupkovou komisi, případně na soud. Konec citátu. Takže vidíte, že mi pouhý selkový rozum napovídal správně.

Předsedkyně družstva, také mladá, avšak na zcela jiný způsob než hajdaláci, znovu kontaktovala majitelku bytu a přitvrdila. Sdělila jí, že pokud nedojde k nápravě, družstvo podá stížnost a případnou pokutu dle zákona bude hradit ona – majitelka. To zabralo. Knotková mladší dala nájemníkům výpověď a byt prodala. Tím jedna trudná etapa skončila.

Rozkvetla jsem. Předčasně. Ale jak jsem mohla tušit, že to nejhorší období mého života, které mi podlomí zdraví, vygumuje můj pověstný optimismus a vnukne nutkavé přání umřít, teprve nastává.

3.

Kdyby byla paní Knotková hledala ty nejhorší kupce bytu, kteří mne ztrestají za výstřední touhu v noci spát, stěží by měla šťastnější ruku. Zvolila jakési Vaněčkovy z Plzně, kteří byt koupili pro syna, jenž měl v Praze studovat. První, co noví majitelé bytu udělali, bylo, že začali s renovací. Opět. Dalších šest měsíců mi nad hlavou řádili řemeslníci, a to daleko razantněji než předtím. Mimo jiné totiž pokládali plovoucí podlahy, čemuž předcházelo vyrvání starých parket. Nešťastnou shodou okolností jsem právě dala vymalovat pokoj, abych hned druhý den objevila vedle lustru pěkný hnědý flek. Dodnes si myslím, že si některý z dělníků postavil k ruce lahev piva a ta se převrhla. Přešla jsem to bez povšimnutí. Tedy povšimla jsem si, ne že ne, ale nezdálo se mi prozíravé začínat sousedské soužití střetem zájmů.

Ovšem celý půlrok jsem se potýkala s obavami. Student. Mladík. Plný životní síly a chtivý radovánek. Nevyklube se z něho zase hajdalák? Jed-

noho dne, když jsem uslyšela nahoře živý hovor, jsem se odhodlala s novými sousedy seznámit. Otevřela mi příjemná paní a já se představila jakožto susedka zezdola. S trochou rozpaků jsem vysvětlila, že se jdu podívat, koho budu mít nad sebou, jelikož moje zkušenosti s předešlými nájemníky byly krušné. Flámy, kravál, neurvalé chování, upřesnila jsem. Vedle paní přešlapoval mladík, od prvního pohledu ňoumovitého vzhledu, společenské konverzace prozatím neschopný, i skýtal naději, že řvaní „vole, kde seš, už to začíná“ jest mu cizí. To potvrdila jeho maminka, neboť se mým obavám srdečně zasmála a chlácholivě mě ujistila: „Kdepak flámy! Vždyť bude chodit do školy a učit se.“ Tu větu si pamatuji doslova. Žádný přibližný výklad. Protože jsem si ji měla trpce opakovat celých pět let. Poté mi ochotná paní nadiktovala číslo svého i synova mobilního telefonu. Kdyby bylo cokoliv v nepořádku, ať zavolám.

Vypadalo to růžově. Odporučela jsem se s úsměvem, ale na dně mysli se krčily pochybnosti. Paní říkala, že synovi je dvacet. Co dělal od osmnácti? Stavěl huhulála? Nebo dělal jeden reparát za druhým, dokud nedostal maturitní glejt? Či byl nemocen? Nepřeji svým bližním nic zlého, ale uznejte, že neduživý sused by byl požehnáním. Pěkně by se prokašlával od jednoho semestru k druhému a volný čas trávil inhalováním

Vincentky. No, odevzdala jsem se do vůle boží a šla po svém. Přes všechnu nedůvěru jsem neměla ani zdání, že vůle boží bude zkoušet mě jako Joba.

Nastaly bezstarostné prázdniny, zpestřené příjemnými zážitky, například týdenním pobytem v Chrudimi, městě, které mi přirostlo k srdci díky babičce a dědečkovi. Nejenže jsem tam jezdívala na prázdniny, ale též jsem tam za války chodila dva roky do školy. I vypravila jsem se tam osvěžit vzpomínky na šťastné chvíle. V polovině pobytu za mnou syn přivezl vnučku Rozárku, právě včas, abychom si spolu užily chrudimskou pouť.

Navštívila jsem i bývalý dům prarodičů Poršových. Tomu předcházela komická situace. Bylo vedro. Tak velké, že jsem si vzala kraťasy a tričko, oblečení mému věku poněkud nepřiměřené. Ale přece se neupeču! Když se na zazvonění otevřelo okno a já po zdvořilém pozdravu řekla: „Promiňte, že obtěžuji, ale víte... já jsem tu bydlela před šedesáti lety“, připadala jsem si jako exhumovaná. Ale paní hned poznala, že jen někdo tak šílený jako herečka může nosit v sedmdesáti krátké kalhoty, takže hladce odhalila mou totožnost. Pozvala mě dovnitř a moc se omlouvala, že právě zemřela jejich babička a oni rekonstruuji byt. „Kéž byste přijela o tři měsíce později,“ hořkovala. Ale já ji ujišťovala, že stejně nevidím, co

je tam teď, nýbrž to, co tam bylo dřív. Nejvíce mne dojaly kamenné schody do prvního patra. Po nich jsem kdysi křepce vybíhala coby osmiletá holčička, nemajíc žádného povědomí, co jsou to totální endoprotézy. Schody byly stále stejné. Původní. Ne tak moje kyčelní klouby. Zato Rozárce bylo právě osm let. Viděla jsem v tom zvláštní shodu okolností. Takový šprým života. A když mě sousedé vzali na zahrádku a já nostalgicky podotkla: „Tady stávala hrušeň“, dostalo se mi sdělení, že ji porazili loni. Loni. Snad to bylo dobře, protože kdyby tam ještě ta máslovka stála, přivinula bych se k jejímu kmeni a setrvala tam, dokud bych v těch křafasech nezmrzla.

Následující září měla svatbu neteř Monika. Krásnou svatbu na šumavské louce, pod širým nebem. Nevěsta byla nádherná, ženich sen tchyň. Co bylo neuspokojivé, bylo počasí. Panovalo zase příšerné vedro. A já trouba jsem si na tu svatbu pořídila kostým cihlové barvy s dlouhou sukňou. No neměla jsem ho, no. Šla jsem ve starém hedvábném. Zato jsem se stala, a to je moje častá životní role, záchránkyní situace. Jak jsme tak bloumali před obřadem po louce, zmínila jsem se o jiné svatbě, kdy se vdávala neteř ze strýcovy strany a za kmotru jí šla teta – Helena Vondráčková. Tehdy vyšlo těsně před obřadem najevo, že Helenka si nevezala občanský průkaz. Panika, taxík, čekání. A když nás teď začali řadit do sva-

tebního průvodu, chyběl ženichův svědek. To víte, že jo, máte pravdu. Pádil lesem k restauraci pro občanku. Člověk by nevěřil, jak je ta moje neumlkající pusa užitečná.

A pak už začala, aspoň pro herce, nová sezona. Točila jsem tehdy na Primě seriál *Rodinná pouta*, později přejmenovaný na *Velmi křehké vztahy*, jezdila na besedy do knihoven, dabovala, dělala v rozhlase, psala fejetony, no žily se mi nezkrátily. A špicovala uši. Co jako ten nový soused. Kromě toho, že úžasně dupal, jelikož plovoucí podlahy vyžadují zvukovou izolaci, s níž se majitel nenamáhal, to celkem šlo. Jednou jsem ho potkala na schodech s blondátou slečnou, která vypadala přesně jako ta, která říká „Nikterak a nicméně“, a navíc měla rovné nohy. Hoch má vážnou známost, radovala jsem se. Bude chodit do školy a učit se, aby měl brzy pevné místo pod penzí a mohl se ženit. Kromě toho odjížděl na víkend za rodiči, takže dříve obávaný pátek a sobota byly nyní oázou klidu. Taky to byl poslední klid, který mi byl dopřán. Na celá léta.

Po Novém roce přišel dramatický zlom. Jinoch zvlčel. Nabrknul si zrzavou dívku se psem, za níž se táhli kamarádi, proti nimž byli hajdaláci uhlazenými džentlmeny. Pokud by snad patřili k hajdalákům, byli by v jejich klanu černými ovce. Partička si celé noci pouštěla techno hudbu, z níž jsem vnímala jen dunivé du-dum, du-dum,

du-dum, což budilo dojem, že jde o trýznění pankráckých vězňů za okupace, kterým nechávali kapat v pravidelných intervalech na hlavu kapky vody. Ryk, který se ozýval shora, byl o to horší, že ho vyluzovaly nekultivované, řekla bych telecí, kdyby to nebyla urážka něžných telátek, hlasy. Byly-li přítomny dívky, kvičely jako na porážku vedená selata při každém, zřejmě oplzlém vtipu. Před desátou hodinou práskly dveře, což bych si, neznalá poměrů, mohla vykládat jako ukončení mejdanu. Já ovšem, už znalá úzanci opilců, věděla, že zvolení emisari pouze pádí před zavírací hodinou do Flory pro další chlast.

Při prvním takovém mejdanu jsem se odhodlala použít telefonní číslo Vaněčka mladšího. Představila jsem se a upozornila, že je už hodina nočního klidu a jeho přátelé řvou zcela bez zábran. A že tedy aby zjednal nápravu. Z jeho reakce bylo slyšno, že jsem ho svou výstřední žádostí omráčila. Cosi blekotal, a z toho, že si vůbec nepamatuji, zda můj odvážný zásah měl nějaký výsledek, je zřejmé, že v řetězci hlučných večírků jde o zanedbatelnou podrobnost.

O něco lepší bylo, když se Ctirad Vaněček věnoval sexu. Ten se totiž odehrával nad mou kuchyní, takže mrzuté bylo jen to, že se oba účastníci po každém kole chodili sprchovat, což se dělo také nad mou hlavou. Nejprve jeden, potom druhý. Další milostný výboj. A další dvě sprchy. Byla

jsem umořená. Točila jsem třeba v sobotu. Stála jsem již před sedmou před domem, čekajíc na taxi. Celý dům spal. Včetně sousedky, která komentovala odchod uklízeček, které si beru jen před Vánoce, slovy: „Když na to někdo má...“ Vaněček, zmožen milostným úsilím, chrápal, pracující lid si užíval volné soboty, závistivá sousedka se převalovala v peřinách a já, důchodkyně před dvanáctihodinovou šichtou, si opakovala: Komu se nelení, tomu se zelení.

Jednou, vědoma si náročnosti dalšího dne, jsem při mejdle zabouchala na Vaněčkovy dveře (zvoněk neměl) a pak mu celkem mírumilovně sdělila, že moc pracuji a že o prázdninách mám krevní tlak jak nemluvně, zatímco po příjezdu do Prahy mi nebezpečně stoupne. Vaněček se zaražoval. Tudy na bábu. To by bylo, aby jí krev nezpěnil, když se vynasnaží. Navenek mlčel. Koukal jako blbec. Smutné je, že je lhotejno, týrá-li vás Einstein nebo debil. Vyjde to nastejno.

Možná si myslíte, že jsem měla zavolat paní Vaněčkové. Číslo jsem měla. Avšak přičilo se mi jako matce volat jiné mámě, že syn se neučí a neučí, nýbrž flámuje a souloží a vstává v poledne. Jsemť rodilý blb. Trpěla jsem a chroustala hypnogeny.

4.

Erotické výboje mladého Ctirada (Ctirada! patrně to jméno dostal, aby mu kmotr vysvětlil, co je čest) u mne nacházely jisté pochopení. Chlapec, který žil dosud s rodiči, asi neměl mnoho příležitostí se v tomto oboru vyřádit. Řídké návštěvy u kamaráda na chatě a příroda neskýtají takové soukromí jako samostatný byt. Zato nyní! Byt prázdný, čas neomezený a zrzka s bohatými zkušenostmi. Zřejmě ho zaškolila do netušených možností. Vaněček šílel. Opojen vlastními nově objevenými schopnostmi se překonával. Tím spíš, že partnerka dávala najevo své uspokojení pochvalným řevem. Ale no tak, dámy, já jí to nezažívám. Které z nás neuniklo v mládí při milování více než slastný sten?

Jenže být svědkem, byť nechtěným, takové zvukové kulisy není příjemné, a navíc mi to jednou způsobilo trpkou chvíli.

Zavolal mi jistý pan redaktor, že by potřeboval nutně autorizovat interview, které jsme spolu dělali, a to pokud možno ještě týž večer. Večer se již

nachýlil a já si ve svém jediném pokoji už připravila lůžko na spaní. Ale souhlasila jsem. Nu což, odbudeme to v kuchyni, mínila jsem. Přestože jsem dáma v letech mimo soutěž, nepokládám za vhodné přijímat pány v místnosti s rozestlanou postelí. I usadili jsme se v kuchyni a já počala studovat jeho elaborát. Vtom se shora ozvaly nezaměnitelné zvuky vrzající postele včetně zvuků doprovodných. Vaněček si ten den dával extra záležet. V naprostém tichu mé kuchyně to byla situace vcelku frapantní. Přelétla jsem článek rychlostí kulového blesku, schválila obsah, ač jsem z něj takřka nic nevnímala, a už jsem pana redaktora poněkud nešetrně vyprovázela z bytu. Možná to vypadalo, že se chci jít přidat na švédskou trojku.

Druhé romantické intermezzo, zcela jiného charakteru, jsem vyslechla na svatého Valentýna. Tehdy mě během dopoledne zjitřil převeliký agresivní křik, který vydávala výhradně žena. Zda zrzka či jiná bytost ženského pohlaví, nevím. Ječela z plna hrdla a to bez jakéhokoli pozvolného vzestupu. Fortissimo bez crescenda. „Ne, ne, tys mi ublížil! Pust mě! Pust mě!“ Její partner buď tiše huhlal, nebo se mlčky věnoval násilí. Vypadalo to, jako by ji defloroval. Před minutou. Fortissimo neutuchalo a já stála v předsíni podobna psu, jenž vztyčil slech a zježil srst. Nikoli pes dávič, nýbrž záchranář. Dívka totiž vrískala: „Pomoc! Pomoc! Pust' mě! Ne, ne!“

Hrůza mě obcházela. Tiše jsem odemkla a vyšla o půl patra výš. Co mám dělat? Zaklepat a zeptat se duchaplně: „Potřebujete pomoc, slečno?“ Může být, že mě surovec srazí ze schodů. Jak jsem tak horečně přemýšlela, co si počít, dívka se stejnou intenzitou zavyla: „Vlez mi do píči!“ Sjela jsem dolů jako po mýdle a zamkla se. Téměř zároveň mi hlavou prošlehy dvě myšlenky. Za prvé, že poupátko tohoto druhu žádnou pomoc nepotřebuje, a za druhé, že vydala paradoxní příkaz, neboť Vaněček očividně prahne po jeho uskutečnění. Vzápětí zarachotily klíče, dveře o patro výš se rozlétly, holčina vyfukala staccato do tří poschodí a vyběhla z domu. (Zajímavé, jak se mi stále vnucují výrazy z hudebního oboru. To víte, dirigentská dcerka.)

Vaněček pádil za ní. V krátkých rukávech. V únoru. Víím to, protože jsem se šla podívat z okna na finále. Bohužel, po dobu tohoto vražedného sousedství jsem si osvojila zvyky stařen, které, nemajíce jiné povyražení, sledují dění v domě s nejvyšší pozorností. Já mám život plný činorodosti a spousty zájmů, takže přiživování nudného bytí sledováním cizích osudů není mým koníčkem. Jenže – nepřítel musí být střežen.

Se zájmem jsem přihlížela, jak se lidem čekajícím na protilehlé straně ulice na autobus nabídla nevšední podívaná. Děvče s taškou pádilo po chodníku a proti ní poskakoval pozpátku zhrze-

ný milec, snaže se ji rozpaženýma rukama zadržet. Nakonec oba zmizeli ve vchodu do metra. Sotva jsem incident vydýchala, Vaněček se vrátil, a dupaje jako slon, troubil do mobilu. Pro Krista, zašeptala jsem a šla dělat nudle. Svatovalentýnský večer se ale vydařil. Jakási žena kvílela slastí. Akorát nevím, zda to byla táž, jež mu doporučovala navštívit její intimní místa. Tolik o milostném životě Ctirada Vaněčka.

On sám, nejsa pod vlivem kamarádů a milostenky, nevyráběl noční hluk a nepouštěl si techno. Aspoň tehdy. Zato dělal hlučně všechno ostatní. Tento mladík žil tak, aby nezůstal nepovšimnut. Jestliže procházel bytem, zdálo se, že tudy prchá zpanikařené stádo. Jestliže pokládal nějaký předmět, člověk se maně podíval na hodiny, aby mohl svědčit, v kolik hodin slyšel výstřel. A zvláště pozoruhodně vyměšoval. Za časů paní Knotkové jsem se mohla domnívat, že tato paní jest přírodou uzpůsobena tak, že takové věci nedělá; že si čas od času otře pot z čela. Zato Vaněček! Velmi ráda, a natolik mě znáte, bych projev této jeho životní nutnosti popsala nějak přijatelně. Decentně. Ale nejde to. Vaněček, promiňte mi, chcal jako kuň. S živočišnou rozkoší pouštěl z výšky proud svého ledvinového produktu do vodou naplněné nádržky, kterou mají některé toaletní mísy. Učiněné Niagarské vodopády. Následovné spláchnutí oproti tomu vypadalo jako šumění rozpustného acylpy-

rinu. Pokud telefonoval, hulákal, jako by doufal, že dokřikne až do Výmaru. Odcházel-li z bytu, dveře práskly a dům se zachvěl jako dům Usherů před zkázou. Jeho sestup ze schodů, toť vlna tsunami. Myslím, že kdyby tento hoch kajícně rozjímal, drnčela by okna.

Žila jsem v neustálém děsu. Reakce mého organismu vypovídaly o jeho dopadu. Při oslovení jsem sebou trhla, div jsem si nezlomila vaz. Při zazvonění telefonu jsem vyskočila metr dvacet bez rozběhu. Stres si začal vybírat svou daň.

5.

Čas plynul a hřmotný modus vivendi souseda Vaněčka začal obtěžovat i další nájemníky, byť na tom nikdo nebyl tak špatně jako já. Vůbec jsem si neuměla představit, jak probíhá výuka v jeho škole, ledaže by studoval na gigola. Vstávalť k polednímu a po důkladné sprše se, předpokládám, odcházel najíst. Odpoledne nějak překlepal, zajistě nijak zvlášť aktivně, aby byl večer svěží pro další bohatýrské výkony, ať už na poli milostném či pijáckém.

Dvě věci musím upřesnit. Víím, na kterou školu Vaněček chodil. Ale nechci to zveřejňovat, abych vám neposkytla upřesňující informace. Nejsm žádný Zola a nepíšu *J'accuse*. To jest *Žaluji* a týká se to Dreyfusovy aféry. To jenom pro ty, kdo čtou stejně hltavě jako můj tyran, který dle mého soudu nezvládl ani povinnou školní četbu. Asi myslí, že Sultán a Tyrl je nějaká nová hudební skupina. Třeba jako Mňága a Žďorp.

A za druhé. Já jsem Vaněčka nikdy pít neviděla. Možná pil, možná ne. Třeba jen chtěl vypadat

chlapácky a bylo mu trapné usměřňovat podnapilé kumpány. Možná ani kumpáni nepili. Ale proti tomu mluví fakt, jak často se těsně před desátou řítily pro další lahve. Napadl mě i fet. Nezkoušený mladík, nechtě vypadat jako jelimánek, přijme jointa, pak druhého, a než se naděje, je mimo realitu.

Jak už jsem se zmínila, tou dobou se můj charakter měnil k horšímu. Z paní, které bylo lhostejno, zda Hlouška odnaproti navštěvuje obden jiná slečna nebo jak často dochází k sousedce plešatý pán s kyticí, se stala osoba s okem přilepeným ke kukátku ve dveřích a jukající za záclonou. Mělo to dobrý důvod. Nebyla jím pouhá zvědavost, nýbrž touha vyčíst z viděného osud svých příštích hodin. Jestliže se z přízemí hnalo stádo bizonů, chtěla jsem vědět, kolik kusů čítá, abych odhadla, kolika decibelům budu v noci čelit.

Tak jsem se stala svědkem okamžiku, kdy jeden sotva odstavený bizon hodil hlavou k mým dveřím a ucedil k mladým samičkám: „Tady bydlí ta kurva.“ Ale to víte, že mě to nerozhodilo. Božítku, holobrádek, který dosud nezvládl více než s odpuštěním přefiknout pár ochotných holčín (a kdoví zda dobře!!!), hodnotí takovým slovem mne, která vychovala dva syny, zahrála nečítané rolí a napsala řadu úspěšných knížek, a to jen proto, že se dožadují práva v noci spát. Kdybych byla k..., začínala by mi pracovní doba. Tak jsem jen

konstatovala, jaké přátele si C. V. oblíbil a jakou dívku, která ho posílala však víte kam, si mezi všemi zvolil. A věnovala tichou vzpomínku matce Vaněčkové, která by takovou snachou byla zřejmě nadšena.

Ale každodenní příliv hrubosti měl vliv i na mne. Po jednom celonočním zvlášť zuřivém milostném zápolení jsem musela odolat nutkání koupit si sprej a nastříkat Vaněčkovi na dveře „Vaněček, Vaněček, nadržžený kaneček“. To už bylo na pováženou. A hlavně ubohé. Já bych to samozřejmě nikdy neudělala. Ale že mě to vůbec napadlo! Když mi paní správčová svěřila, že bizoni probudili o půlnoci obě její děti, ač děti, jak známo, spí jako zabitě, a sousedka vedle narušitele úpěla, že už nespala kolik nocí, rozhodly jsme se jednat.

Představenstvo družstva a společenství vlastníků sepsalo stížnost adresovanou majiteli bytu, tedy C. Vaněčkovi, a vyzvalo ho, aby se dostavil na domovní schůzi. Myslíte, že následovala vzrušující konfrontace? Cha cha! Vaněček byl přece nadčlověk, jehož se žádná pravidla a výzvy netýkaly. Jaképak schůze, jaké třídění odpadu, jaký noční klid. V den schůze se vytratil jako každý hledaný zločinec a může být, že kdyby nebyl večer, šel by dokonce do školy nebo do knihovny v Klementinu.

Za pár dní od něj přišel na adresu obou před-

sedkyň objemný dopis. No tak od něj. Dopis se snažil budit dojem, že jej psal Ctirad Vaněček, avšak v obsahu se nalézaly renonce, které prozrazovaly, že skutečným pisatelem je tatíček, který našeho übermensch vchoval k obrazu svěmu a při případných kolizích za něj tahá kaštany z ohně.

V dopise se pravilo, že Ctirad Vaněček si zakoupil byt, čímž získal veškerá práva majitele téhož, nikoli však zákonnou povinnost navštěvovat schůze. Že má zcela jiný denní rozvrh než většina spolunájemníků, jež z valné části sestává ze starých osob (čti bab a dědků), kteří chodí spát se slepicemi. Jako městský člověk nemám přesný přehled, kdy chodí slepice spát, zato vím, že dopoledne již čile vyhledávají žížaly a zrníčka, kdežto V. chodí na žížaly až po poledni.

Dále se v elaborátu tvrdilo, že tyto staré ženy jsou přecitlivělé a vnímají normální hovor a obyčejnou chůzi po schodech jako hluk. To nás, postižené, úplně skolilo. **Normální hovor!** A **obyčejná chůze!** Moc by mne zajímalo, jak by se V. staršímu líbilo žít v obklíčení toho údajně normálního hovoru a obyčejné chůze až do kuropění. Možná žije Vaněčkova rodina na zámku, přičemž rodiče obývají pravé křídlo budovy a slibný baronet levé, odkud pochopitelně není nic slyšet. A pokud snad je, míní panstvo, že se jim plaší koně, jelikož poblíž stájí vyjí vlci. A že jejich vy-

šlechtěný skot je na takové úrovni, že se oslovuje vole a krávo. Nejspíš.

K dopisu byla přičiněna jízlivá poznámka, že obě předsedkyně jdou patrně ve stopách domovních důvěrníc z dob totality, které si z titulu své stranické angažovanosti osobovaly právo pranýřovat ty, kteří neprojevovali sdostatek smyslu pro kolektiv. To byla chyba, bota neboli kiks. Jednak jsou naše předsedkyně mladé ženy, které lze sotva srovnávat s bývalými domovními důvěrnici, ale hlavně mnohem mladší Vaněček junior už totalitu vůbec nezažil. A kromě toho, předpoklad, že staré báby jsou přecitlivělé, a proto nesnášejí zdravé projevy vitálního mládí, je rovněž mylný, jelikož sluch starých lidí je spíše otupen než zbystřen.

Jedna z takto napadených žen zavolala Vaněčkovi staršímu, aby uvedla věci na správnou míru. Avšak ten svoje názory oděl do tak přepychového hávu arogance, že telefonátu přítomný manžel zmíněné paní jí odejmul mobil a hovor rázně ukončil řka: „S takovým hulvátem se bavit nemusíš.“ Tím sice pisateli zařal tipec, ale nám též. Zůstali jsme nikým nezaštitěni ve svém odboji sami jako hrstka lokalizovaných partyzánů, ostřelovaných dnem i nocí.

Já se cítila jako partyzán na předsunuté hlídce, kterého nikdo už dva roky nevystřídal.

6.

Jak to mohlo dopadnout? S ubohým vojáčkem. Aspoň že jsem nakonec skončila v lazaretu, a ne ve společném hrobě. Zatím.

Po naší neúspěšné akci mi nezbylo nic jiného než rozvinout jednu vlohu, kterou jsem dosud používala při hraní divadla a psaní knih. A to pozorovací talent. To víte, když chce člověk ztvárnit pravdivě nějakou postavu, ať už na jevišti nebo v knížce, musí mít leccos odkoukáno. Teď jsem koukala, abych přežila.

Zdánlivě banální věci totiž nabyly náhle netušeného významu. Třeba rolety. Neměť Vaněček záclon. Měl jen rolety, a to nikoli obyčejné, stahovací, nýbrž módní harmoniky, které se stahují ke straně. Jestliže byly roztaženy, byl obyvatel přítomen. Ovšem pokud jsem šla v pátek k večeru domů a okno bylo zastřeno, srdce mi poskočilo. Mladý pán odjel na rodné panství, aby pro změnu hulákal na poddané. Jaké blaho! Dvě až tři noci bez kraválu. Radostné pomyšlení kalila jen skutečnost, že jsem už nedokázala usnout bez hyp-

notik. Všechny moje pokusy o vymanění se z moci chemie končily ve dvě ráno. Spát jsem prostě musela. Tím spíš, že i přes víkend mě čekalo plno práce, i kdyby jen s udržováním domácnosti, žehlením a vyřizováním korespondence. A což teprve když jsem měla třeba dopolední rozhlasový *Tobogán*, kde se od člověka očekává šarm a vtip! Placenej! Nemůžete chtít peníze za klimbání.

Ale blížily se prázdniny, jimž jsem hleděla vstříc dychtivě, protože jsem kromě obvyklého pobytu na chalupě měla strávit týden se synem Markem a vnučkou Rozárkou v Lužických horách. Těšila jsem se. A to jsem nemohla vědět, jak veselé překvapení mne očekává. Takže chalupu prozatím přeskočíme (no to se teď holedbám; kdoví jestli ještě přeskočím kartáč na boty) a již v rodinném kruhu míříme k cíli naší cesty. Už jsme byli blízko, když nám zavolala majitelka synem vybraného penzionu, že má neodkladné úřední jednání, a tudíž nás přijme její syn. Stalo se. Byli jsme uvedeni ochotným mladíkem do dvou hezkých pokojů s koupelnou a terasou. Trochu mrzuté bylo, že léto bylo chladné a žena mého věku by uvítala trošku teplejší prostředí. Tělesa ústředního topení byla sotva vlažná, pročež se mi obavy z chladných nocí musely promítnout do tváře. Zato ráno mne zahřálo něco onačejšího než radiátory.

Paní majitelka nám s úsměvem předložila chut-

nou snídani a zvesela pravila: „Syn mě informoval, že manželé Hlavicovi s dceruškou přijeli, ale paní prý nejevila mnoho nadšení.“ Ihned jsem nadšení předvedla. Bodejť ne! Už před dvaceti lety mě jeden muž pokládal za Markovu milenkou a nyní! Rozjařeně jsem se k synovi obrátila: „Vidíš, Marku, takových let ses se mnou tahal a nakonec sis mě přece jen vzal.“ Paní majitelka už ovšem byla v obraze. Ještě v noci se podívala na internet. Moje veselí kalilo už jen pomyšlení, že mladík určitě dodal: „Takový ti fešný pán a taková stará rašple.“

Moje ješitnost z možnosti takového omylu se však brzy vytratila. Syn se mnou totiž zacházel, jako bych skutečně byla manželka, což se promítlo do vysokých nároků na mou fyzickou kondici. Nehleděl na moje endoprotézy, na můj požehnaný věk a honil mě po horách jako čtyřicátníci. Tento můj prvorozený je od narození nadán zvidavostí až po hranici únosnosti. Když jsme ho vzali k moři, stoupal denně po kamenitých cestách do rozpálených hor. V Paříži mizel po ránu, pídě se po neotřelých zákoutích, zatímco přízemní rodiče courali po Louvru a Montmartru. A ještě ke všemu, což je pro matku zvláště bolestné, nepije a nekouří. Tyto špatné vlastnosti zdědil po svém otci, takže jistě pochopíte, že rozpad rodiny byl časem nevyhnutelný. Dva abstinenti v rodině jsou příliš velká zátěž.

Nuže, v těch Lužických horách jsme supěli do strmého kopce, na jehož vrcholu se nacházely jeskyňky proslulého poustevníka. Sotva jsme je shlédli, škrábali jsme se na další skálu, kdež se uprostřed hvozdu nacházelo přírodní divadlo. Jak jsem tak klouzala po vlhkém jehličí a brkala o kořeny, stačila jsem jen zasípat: „Tady bych chtěla být ve stálém angažmá.“ Zadostiučinění mi poskytla paní, již opřenou o strom ovívala starostlivě dcera, neboť matce se udělalo mdlo. Byla asi o dvacet let mladší než já.

V tomto roce moje účinkování v televizním seriálu zvýšilo moji popularitu, takže jsem požívala nesčetných laskavostí. Na hradě mi prominuli vstupné a v Novém Boru jsem ve sklářské dílně dostala krásnou sklenici, kterou jsem mlsně obcházela, ke koupi se nemajíc. Bylať to křehká sklenice na víno se zvonivými cingerlátky a já si myslela: No jo, dám si dvě tři skleničky a rozcáknu šest stovek o dlaždičky. Tak mi ji věnovali. Moc děkuji. Mám ji na čestném místě ve vitríně a zrovínka letos jsem si ji nalila o sedmasedmdesátých narozeninách. Pořád je celá.

Po těchto příjemných zkušenostech, když jsem procházela životem jak majitel milionové bankovky, jsme se šli najíst do venkovské hospody. Po chutném obědě jsme zaplatili. A já pak s hranným údivem děla k synovi: „Viděls to? Ten chlap si ode mě vzal peníze!“ Když jsem pro obvesele-

ní vyprávěla tento zážitek svému seriálovému kolegovi Karlu Pospíšilovi, nehnul brvou a ucedil: „Nějaké hovado nekulturní.“

Ke konci pobytu musel syn z pracovních důvodů na den a půl odjet. Obávaje se, abychom nelenošily, nařídil nám, to jest mně a Rozárce, abychom následujícího dne šly do Mařenic a den poté do Dubu. Do Mařenic jsme šly. Byla to krásná cesta. Vpravo se prostírala malebná luka se stádem kraviček, vlevo les. V Mařenicích jsme si daly zmrzlinový pohár s ovocem a pídily se po jakémsi historickém mlýnu, zrenovovaném do spanilé krásy. Jak pravila turistická příručka. Ale žádný Mařeničan o něm nevěděl. Tak nevím. Pro obyvatele Mařenic to možná byla stará barabizna, kterou si nějaký luffák opravil.

Následující den mě ale vyhlídka na další pochod po silnici nijak netěšila. I položila jsem vnučce sugestivní otázku: „Rozinko, chce se ti jít do Dubu?“

„Ne,“ zněla odpověď.

Tak jsme šly za školu a hrály na terase Člověče, nezlob se a pak sešly do zahrady. Rozárka tam řádila na houpačce a já si v polostínu četla detektivku. Blížilo se poledne. Obě jsme se těšily, že přijede Marek a vezme nás na oběd. Přijel. Avšak sotva vystoupil z auta, zvolal: „Ahoj děvčata. Jdeme na houby!“ Tehdy jsem poprvé začala přemítat o domácím násilí.

Navštívili jsme ještě mnoho jiných pamětihodných míst, ale tím vás nebudu zdržovat, protože se tam nestalo nic dramatického ani veselého. Poté už prázdniny plynuly v obvyklém stylu. Odjela jsem do Prahy natočit další díly *Rodinných pout* a po návratu na chalupu trávil čas blaženým povalováním a procházkami s kamarádkou Marií. Marie je dábelská turistka schopná pokládat patnáct kilometrů za malou vycházku, i jest nutno ji upozorňovat, že jsem vetchá stařena. K její cti budiž řečeno, že to akceptuje. Má také dobrou paměť. Ráda mi oživuje vzpomínku, jak jsme kráčely lesem, když nás potkal pán s rodinou a okouzleně zvolal: „No néé, vás bych se tu nenadál. To máme štěstí!“ A já prý odpověděla: „No, to je štěstí potkat v lese dvě báby!“

Chodíme spolu na houby, což pro mne mnoho znamená, protože sama bych se v lese bála. Co kdybych potkala pána bez rodiny a ten pokládal za štěstí, že mě může vzít klackem po hlavě a oloupit o prstýnky? Marie je fajn, léto je prima a hříby jsou boží.

Co není fajn, co není prima, a pokud je boží, pak dopuštění, je Ctirad Vaněček. Už čekal.

7.

Rozvinutá pozorovací schopnost mi málem přivodila infarkt hned prvního večera na konci srpna, když jsem se vracela z chalupy, obtížena zavazadly, k domovu. U Vaněčka se svítilo! A nejen to. Světlo očividně šířila stolní lampa, umístěná patrně na psacím stole za účelem studia, která prozatím nedošla uplatnění. A vůbec! Jak to, že je V. doma v srpnu, kdy ještě nezačínají ani základní školy?

První nápad, že hoch zešílel z přemíry učení a studuje Kanta, jsem okamžitě zavrhla jako směšný. To by se mu spíš vrazila do hlavy přemíra energie, kterou přes rok odčerpával mým trýzněním. Ach bože! Jistě hned před půlnocí upustí ventil. Před usnutím jsem si nacpala špunty do uší, až se mi vyboulily bubínky, a přidala půlku hypnogenu. Avšak noc minula a nic se nedělo. Právě tak několik následujících včetně prvních zářijových. Teprve pak vypuklo rodeo. Svitlo mi. Vaněček dělal reparát. Možná dva. Teď doháněl čas, který promrhal se zrzkou. Všechno se vrátilo do starých kolejí. V. hýřil a já pracovala.

Začala jsem zkoušet hru své přítelkyně Boženy Šimkové *Vila s věcným břemenem*. Efektní role Laury Delamar byla původně nabídnuta jiné kolegyni, která ji ale odmítla pro množství práce. Zato já blbeček ji na přání Boženy přijala, jako bych neměla do čeho píchnout, čímž jsem zatížila svůj beztak těžce zkoušený organismus dalším břemenem. Teď jsem měla svoje vlastní věčné břemeno. Pro nevyspalou sedmdesátiletou paní s umělými klouby byly čtyřhodinové zkoušky vskutku náročné. Vzpomínám si, jak jsem každou, třeba minutovou, připomínku režiséra využívala k tomu, abych si sedla. Nemohu říci, že by se mi role nedařila. Režisér i kolegové projevovali spokojenost. Ale já sama vím, že původní představitelka by ji odvedla par excellence. Přesto jsem dělala, co bylo v mých silách. O tom, že jich bylo málo, svědčí fakt, že jsem se nezúčastnila rodinného karu na počest mého zesnulého exmanžela. Možná že to vypadalo jako nenávisť až za hrob. Ale jak jsem se tak vypotácela v šest večer ze zkoušky, neuměla jsem si představit, že pojedu někam do Karlína na vzpomínkový večer. Dokonce jsem ani Adamovi, který mi radil, abych si vzala taxík, nedokázala přiznat, že mám u sebe jen čtyřicet korun. Doplazila jsem se domů, padla a natáhla si mučenou páteř. Celý život, ještě coby mladá žena, jsem měla s páteří problémy. Ale žádnému z lékařů, kteří mi předepisovali

trakce, obřátky a koupele, nenapadlo při pohledu na ženu s nalakovanými nehty říci: „Proboha, paní, nedřete doma jako kůň.“ Nemohli tušit, že přijdu domů, svléknu módní šat a zakleknu nad parkety. Mělať jsem takový scestný názor, že co oddřu sama, nemusíme zaplatit uklízečkám. Takže nakonec při rozvodu dopadlo dělení spoluvlastnictví tak, že manžel si odnesl starožitnosti a já svá starožitná zničená záda. No jo, takový je život. Tak se, Józó, nezlob. Moje projevy oddanosti sis vybral předem.

Ten rok byl tak náročný, že jsem musela zrušit obvyklou návštěvu svých drahých přítelkyň Světlý a Evy, kamarádek už z předškolního věku. Přijížděly z Brna kolem mých listopadových narozenin a bylo to něco, co mi ozařovalo celé týdny. Holky přijížděly (a přijíždějí) kolem desáté, dostanou kafe, něco pikantního na zub a již bouchne první šampaňské. Po přiměřené době přijde oběd a další hýření včetně moučnicku a všeho, co teče. Někdy je obdivuji, že jsou schopny po tom všem jet autobusem, třebaže čuracím, do Brna. Tentokrát jsem se tohoto potěšení musela vzdát a přeložit je na duben.

Ale už v květnu jsem jela do Brna na abiturientský sraz. Sice jsem s Brňáky nematurovala, neboť jsme se přestěhovali do Plzně, ale spolužáci mě zvou, jelikož, jak si lichoťím, jsem pro bývalou třídu přínosem. Aspoň RNDr. Jiří Grygar,

astrofyzik, po přečtení mojí *Vůně posečené trávy* s údivem konstatoval: „Ty jsi s námi chodila na gympl jenom rok? Holka, tys tam nechala brázdu!“ Nadchlo mě to. Brázdu chce po sobě nechat každý. Třeba sprejeři. Neschopni objevit lék proti rakovině, povznést architektonicky rodné město nebo sepsat bestseller, zanechávají přiblblé značky na čerstvě omítnutých domech, majíce za to, že brázda jest vyorána. (Ještě že jsem Vaněčkovi nepostříkala dveře. Brázdu už mám, tak co.)

Jiří, moravsky Jura, se u mě těší mimořádné náklonnosti. Jistou dobu mě čas od času navštívil s dalším naším spolužákem obloženým akademickými tituly. Oba pánové jsou členy Mensy, to jest výběrové společnosti s výjimečným IQ. Jednou mi to nedalo a poznamenala jsem: „Já nevím, hoši, proč se mnou kamarádíte. Takové mozky a já pouhá švitorka. Vy si ke mně chodíte odpčinout od těch všech moudrostí, že jo?“

Jura se zatvářil jako zvlášť neodolatelný představitel Jamese Bonda a odvětil: „Ó, však kdybys byla blbá, my bychom s tebou neodpočívali.“

No uznejte, že na takovou lichotku se bez členství v Mense nezmůžete.

Jeli jsme s Jurou do Brna, kdež jsme měli být, opět s naším váženým třetím A. Ženíškem, jmenováni čestnými členy Moravskoslezské akademie pro vzdělání, vědu a umění. Ženíšek je Brňák, takže jsme jeli z Prahy jen my dva. Jura obstaral

lístky na vlak tam i zpět. Ráda bych napsala, že mě cestou bavil, ale při mé výřečnosti si navzdory vši inteligenci sotva vrzнул, a tak mi aspoň nesl až do hotelu kufr. Vybízela jsem ho, aby zavazadlo opatřené kolečky vezl, avšak vědec mínil, že spolu s jeho nabitou taškou lze lépe dosíci kýžené rovnováhy zátěže. Na taxík byla cesta krátká, na dvě zavazadla dlouhá dost. Večer mě Jura pozval na večeři a následně na Špilberk, kde mi poskytl odborný výklad o nebeské báni nad námi. Po absolvování ceremoniálu mi na zpáteční cestě nesl kufr rovněž. To samo o sobě není nijak zajímavé.

Ale když jsem později sledovala finále televizního pořadu *Největší z Čechů*, při němž Jura přijímal za Mensu čestnou cenu za návrh na nominaci Cimrmana, uvedl ho moderátor slovy: „A nyní přichází doktor Jiří Grygar, vědec světového jména, aby... atd.“ Tehdy jsem se svezla v křesle do pololehu, nohy si položila na konferenční stůl a zálibně si pomyslela: A takový mi nosí kufry.

Minuly další prázdniny, další strastiplný rok a další dovolená. Smutné bylo, že už jsem se nevracela natěšená jako kdysi, když jsem se radovala z každého rána, ať už mě čekalo gruntování, po němž byl můj byt dokonalejší, nebo práce, když jsem se těšila na kolegy a následný honorář nebo na volný den, který mi umožní procházku

prosluněným podzimem. Byla jsem stále sklíčená. Paní doktorka mi už před časem předepsala lék, který mi po čtrnácti nepříjemných dnech měl zajistit příliv serotoninu, hormonu štěstí. Ale když jsem si přečetla přiložený leták, jenž mě varoval před sebevražděnými úmysly, závratěmi, nevolností a zažívacími potížemi, sdělila jsem paní doktorce, že raději budu smutná. Ve světle toho, co se stalo později, to bylo prozíravé.

Koncem srpna V. opět studoval a setrval u této činnosti téměř do Vánoc. Samozřejmě, je to jen moje domněnka. Možná propadl pomnutí smyslu a četl si *Kalevalu*. Vánoce byly krásné. Trávila jsem je u Marka, kam přijela i rodina mé neteře, obohacená synem Šimonem. Byla spousta skvělého jídla a bylo veselo. A toto veselo bylo na dlouho poslední.

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.